

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 552/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. A. D., trvale bytom Ž., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 14 C 104/03 zo 6. mája 2010, dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Zvolene sp. zn. 14 C 104/03 zo 6. mája 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 135/2011 z 19. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. A. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. februára 2012 doručená sťažnosť J. A. D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 104/03 zo 6. mája 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), dopĺňacím rozsudkom okresného súdu sp. zn. 14 C 104/03 zo 6. mája 2010 (ďalej len „dopĺňací rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 135/2011 z 19. októbra 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalovaného účastníkom dvoch súdnych konaní, ktoré sa začali v roku 2000 a v roku 2005, a po spojení vecí bolo predmetom konania zaplatenie sumy 93 025,24 € s prísl. Žalobca (B. v B., pozn.) sa žalobami podanými proti sťažovateľovi domáhal, aby ho súd zaviazal zaplatiť mu žalovanú sumu s príslušenstvom z titulu užívania nebytových priestorov bez právneho dôvodu. Rozsudkom okresného súdu v spojení s dopĺňacím rozsudkom (kde bolo rozhodnuté iba o časti príslušenstva, o ktorej nebolo rozhodnuté rozsudkom) napadnutými touto sťažnosťou bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené a sťažovateľ bol zaviazaný nahradiť žalobcovi trovy konania. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd rozsudkom napadnutým touto sťažnosťou rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti zaplatiť žalovanú sumu s príslušenstvom ako vecne správny potvrdil a vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ v sťažnosti a najmä odkazom na jej prílohy (rádovo ide o stovky strán, pozn.) poukazuje na okolnosti, za ktorých začal predmetné nebytové priestory užívať ešte začiatkom 90. rokov minulého storočia. Uvádza, že skolaudované nebytové priestory mali prejsť v zmysle pôvodných dohôd s predchodcom žalobcu do jeho vlastníctva, že rekonštrukčné práce hradil z vlastných zdrojov, že kolaudačné rozhodnutie bolo určené jemu, a nie žalobcovi, že nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcu k nebytovým priestorom je sporné a spochybňuje zápisy v katastri nehnuteľností, výmeru užívaných nebytových priestorov, ako aj ďalšie, prevažne skutkové okolnosti.

4. Na odôvodnenie sťažnosti vo vzťahu k tvrdenému zásahu do označených práv sťažovateľ najskôr citoval množstvo záverov ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v iných veciach, aby následne v podstatnom uviedol:

«Rozsudky Okresného súdu a Krajského súdu nenaplnili predpoklady týkajúce sa odôvodňovania súdnych rozhodnutí. Tieto súdy sa buď nevysporiadali alebo nedostatočne vysporiadali s podstatnými a relevantnými skutočnosťami uvedenými sťažovateľom tak počas konania na prvom stupni ako aj v odvolaní. Súdy vôbec nebrali zreteľ na argumenty, ktoré sťažovateľ uviedol na prvom stupni a zrekapituloval v odvolaní, pritom išlo o námietky, ktoré mohli zmeniť výsledok sporu.

Otázka vlastníckeho práva k (novovybudovaným) nebytovým priestorom na 7-8 N.P. v bytovom dome, otázka nesprávneho zápisu v katastri nehnuteľností, otázka nenotifikovania rekonštrukcie (stavby) na 7.N.P. a nadstavby na 8.N.P., ktoré predtým neexistovalo v bytovom dome katastru nehnuteľností, otázka neexistencie pasívnej vecnej a procesnej legitímácie odporcu v konaní, neplatnosť zmluvy o nájme nebytových priestorov, nepresné stanovenie úžitkovej plochy nebytových priestorov, stanovenie sumy bezdôvodného obohatenie na základe neplatnej zmluvy, výsledky trestného konania, písomnú korešpondenciu medzi navrhovateľom, odporcom a okresným súdom, podozrenie zo sfaľšovania kolaudačného rozhodnutia, nadobudnutie jeho právoplatnosti až v roku 2004 - teda dávno potom ako navrhovateľ prevádzal byty do vlastníctva jednotlivým nájomníkom, ako aj otázka nadobudnutia vlastníckeho práva odporcu k bytu v bytovom dome a s tým spojené nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu odporcu k nebytovým priestorom v bytovom dome atď. Oba súdy sa teda nezaoberali najdôležitejšími argumentami vznesenými odporcom, čo je v rozpore s článkom 6 Dohovoru a s článkom 46 odsek 1 Ústavy SR...

Oba súdy nedokázali počas viac ako 10 rokov trvajúceho sporu tento presvedčivo vyriešiť, pričom výklad ustanovení zákona nimi aplikovaný bol zjavne formalistický (napr. nadobudnutie vlastníckeho práva, nebratie do úvahy spochybnenie právneho stavu zapísanom v katastri nehnuteľností, vlastnícke právo odporcu k bytu v bytovom dome a z tomu zodpovedajúci podiel na nebytových priestoroch) bez záujmu dozvedieť sa „materiálnu pravdu“ a vyniesť spravodlivé rozhodnutie vo veci. Tento postup nemôže byť v súlade s princípmi právneho štátu, najmä so spravodlivosťou.

Oba súdy zjavne použili argumentáciu „je to tak“, ktorá je však v súlade s judikatúrou Ústavného súdu a ESLP neaplikovateľná. Okresný súd a obdobne aj Krajský súd uviedli v rozsudku zhrnutie skutkového stavu a odcitovali ustanovenia zákona 182/1993, resp. článku zmluvy o výkone správy bez toho, aby uviedli akým spôsobom tieto ustanovenia súvisia s prejednávanou vecou. Zároveň oba súdy vychádzali pri stanovení bezdôvodného obohatenia zo zmluvy, o ktorej uviedli, že je neplatná. Pokiaľ ide o údaje uvedené v katastri nehnuteľností súdy uviedli, že správne vychádzali z údajov v katastri, pričom však vôbec neuviedli, ako vyhodnotili námietky odporcu ohľadne nesprávneho zápisu v katastri nehnuteľností.

Okresný súd ďalej napr. odcitoval ustanovenia Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení, ale vôbec zrozumiteľne nevysvetlil ako ich na predmetný prípad aplikoval, keď Okresný súd len uvádza, že odporca užíval priestor bez právneho dôvodu, k čomu súd dospel tak, že navrhovateľ vypovedal odporcovi zmluvu (o podnájme nebytových priestorov) o ktorej samotný Okresný súd a Krajský súd konštatujú, že je neplatná. Keď je zmluva neplatná nemožno ju predsa vypovedať. Argumentácia oboch súdov je teda značne protirečivá a nekonzistentná, pôsobí nepresvedčivo a nespravodlivo...

Okresný súd ďalej napr. konštatoval, že stanovil výšku bezdôvodného obohatenia (podľa neplatnej zmluvy) na 1000 Sk /m² (ročne, pozn. ústavného súdu), pretože takúto sumu považuje za priestory v B. za primerané. V rozsudkoch oboch súdov však už absentuje zmienka, či bolo vykonané nejaké zisťovanie ohľadne priemerných cien prenájmov nebytových priestorov v B. alebo akým spôsobom Okresný súd dospel k záveru, že takáto suma je primeraná. Záver nevyplýva z premís.

Súdy sa tiež nezaoberali skutočnosťou, že geometrický plán vyhotovený Ing. M. uvádzal inú výmeru úžitkovej plochy nebytových priestorov, ako tá ktorá bola uvedená na overenom preberacom protokole - oficiálnom doklade užívacieho povolenia zo dňa 30. 06. 1993 vydaného vtedajším Obvodným úradom životného prostredia v B.

Súdy tiež nevysvetlili ako zohľadnili tú skutočnosť, že odporca sa v roku 2000 stal vlastníkom bytu v bytovom dome a teda získal podiel na nebytovom priestore, ktorý ako súdy tvrdili neoprávnene užíval. Môže odporca neoprávnene užívať nehnuteľnosť, na ktorej má spoluvlastnícky podiel?

Krajský súd neodpovedal odporcovi na žiadne protiargumenty uvedené voči rozsudku (Okresného súdu), aj keď mu táto povinnosť vyplývala z judikatúry ESLP a Ústavného súdu, ktorá stanovuje podmienky pre náležité súdne odôvodnenie. Krajský súd len prevzal odôvodnenie Okresného súdu, pričom zo záverov Krajského súdu nevyplýva, že by sa skutočne zaoberal podstatnými argumentmi odporcu, a to opäť v rozpore s judikatúrou ESLP. Zároveň Krajský súd ani nedal možnosť odporcovi predniesť aj ďalšie prípadné nové dôkazy na pojednávaní, čo mohlo mať vzhľadom aj na prebiehajúce trestné konanie vo veci a korešpondenciu so správou katastra význam a bolo potrebné...

Zároveň rozsudky súdov spôsobili, že bola zasiahnutá sťažovateľova povest' a dobré meno v očiach susedov a blízkeho okolia, pričom sťažovateľ je teraz susedmi v bytovom dome vnímaný ako niekto kto sa obohacuje na ich úkor, či prípadne ako príživník, pričom táto situácia viedla k celkovej sociálnej izolácii odporcu a jeho manželky v rámci medziľudských vzťahov v bytovom dome. Odporca teda výsledkom rozhodovacej činnosti súdov zároveň utrpel imateriálnu ujmu.»

5. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozsudkami okresného súdu a krajského súdu boli porušené jeho označené práva, a súčasne žiadal, aby ústavný súd tieto zrušil, vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 € a náhradu trov konania. Súčasne požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť

uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že táto má predpísané náležitosti, je podaná v zákonnej lehote, oprávnenou osobou, nie je neprípustná a na jej prerokovanie v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu má právomoc. V zmysle princípu subsidiarity formulovanom v čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) nemal ústavný súd právomoc preskúmať rozsudok a doplniací rozsudok okresného súdu, pretože právomoc rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľa, ktoré nimi mohli byť porušené, mal v rámci riadneho inštančného postupu krajský súd na základe ním podaného odvolania. Preto bola sťažnosť v tejto časti odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie.

9. Ústavný súd sa však pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zároveň zaoberal bližšie otázkou, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne

dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Z pohľadu obsahu sťažnosti a jej príloh sa taktiež žiada zvýrazniť, že ústavný súd nie je skutkovým súdom (II. ÚS 267/04, IV. ÚS 144/09, II. ÚS 101/2010) a až na výnimky (ktoré však v prípade sťažovateľa dané neboli) nevykonáva dokazovanie.

10. V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

11. Podstatná námietka sťažovateľa spočíva v tvrdenom zásahu všeobecných súdov do jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ktorého sa mali dopustiť tým, že na jeho skutkovú a právnu argumentáciu uplatnenú v priebehu konania a v odvolaní nereagovali ústavne konformným spôsobom a v odôvodnení svojich rozsudkov neposkytli jasné a presvedčivé odpovede na nastolené podstatné otázky. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú

skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako ESLP pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. januára 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

12. Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná. Krajský súd najskôr poukázal na dôvody rozsudku a dopĺňacieho rozsudku okresného súdu, odôvodnenie odvolania sťažovateľa, ako aj žalobcu, aby následne v rozhodujúcej časti odôvodnenia uviedol:

«Odporca mal a má spôsobilosť byť účastníkom konania. V čase podania návrhu dňa 06. 11. 2000 vystupoval odporca pod obchodným menom J. A. D. –I., s miestom podnikania Ž. Až po podaní žaloby ku dňu 14. 12. 2000 bolo živnostenské oprávnenie odporcu s obchodným menom J. A. D. – I., Ž., zrušené. Po ukončení podnikateľskej činnosti vystupuje odporca v konaní ako fyzická osoba J. A. D., bytom..., B. Z uvedeného je zrejmé, že zánikom živnostenského oprávnenia fyzickej osoby nedochádza k strate spôsobilosti fyzickej osoby mať práva a povinnosti a ani k spôsobilosti byť účastníkom konania (R 122/1999)...

Z listinných dôkazov, tak ako boli predložené i okresnému súdu má i odvolací súd za preukázané, že až do postupného odpredaja jednotlivých bytov v bytovom dome na ..., ako aj podielu na nebytovom priestore... vlastníkom bytového domu bolo B. „...“ v B.. Navrhovateľ previedol postupne vlastníctvo ku všetkým bytom v bytovom dome. Podiel na nebytovom priestore... bol prevedený v časti 726/731-in k celku a zvyšný podiel 5/731 je podľa aktuálneho stavu evidovaný na navrhovateľa. Odvolací súd totožne konštatuje s prvostupňovým súdom, že navrhovateľ, a predtým i jeho právny predchodca, boli

vlastníkmi domu nachádzajúceho sa na..., B. Navrhovateľ postupne odpredal jednotlivým nájomcom byty v dome sa nachádzajúce, na základe zmlúv o prevode vlastníctva k bytu a súčasne uzatváral s jednotlivými vlastníkmi bytu i Zmluvu o výkone správy, na základe ktorej tieto byty spravuje...

Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (účinnom v čase uzavretia prvotnej zmluvy o výkone správy) vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome sú povinní v súlade so zmluvou o Spoločenstve alebo so zmluvou o výkone správy, prispievať na náklady spojené s prevádzkou, údržbou a opravami spoločných častí domu a spoločných zariadení domu, príslušenstva, prípadne pozemku. Ak zmluva neustanovuje inak, znášajú vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome náklady podľa veľkosti spoluvlastníckeho podielu. Aj podľa platnej právnej úpravy je príjmom fondu prevádzky, údržby a opráv domu príjem za prenájom spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, spoločných nebytových priestorov, príslušenstva a príslušeného pozemku.

V zmysle § 8b vyššie uvedeného zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov je správca (navrhovateľ) povinný vykonávať správu domu samostatne v mene vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome na ich účet a je oprávnený konať pri správe domu za vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome pred súdom. Navrhovateľov nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, vzhľadom na skutočnosť, že nájomná zmluva, ktorú mal odporca pôvodne uzavretú v roku 1991 s právnym predchodcom navrhovateľa, je neplatná (a ktorá skutočnosť ani nie je medzi účastníkmi konania sporná) je dôvodný vzhľadom na to, že odporca sporné nebytové priestory užíva bez právneho dôvodu. Námiетка odporcu uvádzaná tak pred prvostupňovým súdom ako i v odvolaní, že „užíva svoje“ nie je dôvodná, nakoľko odporca nie je vlastníkom sporného nebytového priestoru táto skutočnosť ani ničím nepreukázal. Kolaudačné rozhodnutie, na ktoré odporca poukazuje, nie je titulom nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (bytu, nebytovému priestoru), ale len konštatuje, že odporca vystupoval v minulosti ako investor pri prestavbe bytového domu, ktorá skutočnosť taktiež nezakladá jeho vlastnícke právo k predmetu prestavby. Sám odporca v odvolaní poukazoval na to, že mal záujem o prevod predmetných nebytových priestorov, ku ktorému nedošlo. Dohodu o započítaní, resp. o „predplatbe“ investícií odporcu, ktoré do prestavby vložil a na základe ktorých by sa mal

stat' vlastníkom týchto priestorov, však nepredložil a ani iným spôsobom nepreukázal. Uvedené nevyplýva ani zo skutočností uvedených samotným odporcom, pretože k určitému započítaniu alebo zohľadneniu došlo pri uzavretí pôvodnej, už neplatnej nájomnej zmluvy. Iné kompenzácie a ani ich vyčíslenie z výpovedí odporcu nevyplývajú. Odporca teda ničím nepreukázal, že by mu vzniklo vlastnícke právo k priestorom, ktoré v bytovom dome na podkroví na ... v B. užíva.

Užívateľ cudzej veci bez právneho dôvodu je povinný vydať bezdôvodné obohatenie peňažnou formou, rozsah ktorého plnenia je vyjadrený peňažnou čiastkou, ktorú by obvykle bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie (prenajatie) veci. Prihliada sa pritom na účel a spôsob užívania, ako aj na druh právneho dôvodu, ktorým sa spravidla právo užívania veci vzhľadom na jeho rozsah a spôsob zakladá; najčastejšie ide o nájomnú zmluvu, kedy sa výška náhrady určuje podľa obvyklej hladiny nájomného, ktoré by nájomca v danom mieste a čase platil, ak by vec užíval na základe platnej nájomnej zmluvy. Obvyklé nájomné je nájomným tržným. Až pri absencii zodpovedajúcich predpokladov môže súd vychádzať aj z výšky náhrad v iných prípadoch, (rozhodnutie NS SR č. k. 5 Cdo 8/2009).

Okresný súd pri ustálení výšky bezdôvodného obohatenia síce vychádzal z neplatnej nájomnej zmluvy, avšak túto výšku považoval za primeranú vzhľadom na tú skutočnosť, že uvedené priestory sa nachádzajú v centre... B. Okresný súd viazaný samotným návrhom navrhovateľa, ktorý z takto ustálenej výšky vychádzal, považoval takto navrhovateľom požadovanú sumu za primeranú aj vzhľadom k tomu, že pokiaľ by vychádzal z vyššie uvedeného právneho záveru o obvyklej hladine nájomného, ktoré by nájomca v danom mieste a čase platil, ak by vec užíval na základe platnej nájomnej zmluvy, je zrejmé, že by išlo o podstatne vyššiu sumu, než ktorej sa navrhovateľ domáha. Sporným nebol ani rozsah a spôsob užívania predmetného nebytového priestoru na 7. a 8. nadpodlaží, ktoré odporca užíva. Okresný súd správne vychádzal z údajov Správy katastra B., pre k. ú. S.

Prvostupňový súd preto správne odôvodnil, prečo návrhu vyhovel, vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení je koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné a jeho argumenty podporujú príslušný záver o odôvodnenosti nároku navrhovateľa. Obsah odvolania odporcu je takmer zhodný s písomnými podaniami a jeho výpoveďou, a preto odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom vo vzťahu k námietkam odporcu je úplné,

aj pokiaľ ide o samotné odvolanie. Odporca v odvolaní neuvádza žiadne nové relevantné skutočnosti a nepredkladá ďalšie dôkazy, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené prvostupňovým súdom.»

13. Ústavný súd sa takto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal tým, či rozsudok krajského súdu je ústavne udržateľný, t. j. či nevykazuje znaky svojvôle, arbitrárnosti, či je náležite odôvodnený a či výklad práva všeobecným súdom nie je taký, že popiera účel a zmysel príslušných zákonných noriem (m. m. I. ÚS 23/2010). Svojvôľa všeobecného súdu, by totiž za určitých okolností mohla viesť aj k zásahu do označených práv zaručených ústavou a dohovorom, v prípade sťažovateľa však takýto záver zistený nebol.

14. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalobcovi žalovanú istinu s príslušenstvom. Ako je z už uvedeného zrejmé, v odôvodnení napadnutého rozsudku dal krajský súd sťažovateľovi podrobnú, jasnú, zrozumiteľnú a zároveň ústavne akceptovateľnú odpoveď na to, (i) prečo medzi stranami ide o právny vzťah z bezdôvodného obohatenia, (ii) na základe akých skutočností a ustanovení právnych predpisov bol žalobca aktívne legitimovaný na podanie žaloby a v spore napokon úspešný, (iii) prečo mu ako žalovanému vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu rovnajúcu sa zistenej výške bezdôvodného obohatenia, a to pri rešpektovaní zákonného zákazu prekročiť návrh účastníkov (non ultra petitum), a napokon (iv) vychádzajúc z akých rozhodných skutočností bola ustálená výška bezdôvodného obohatenia.

15. V okolnostiach prípadu preto ústavný súd považuje postup krajského súdu za akceptovateľný a primerane argumentačne zdôvodnený. Napadnutý rozsudok preto nemožno považovať ani za svojvoľný či arbitrárny. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08).

V rozsudku krajského soudu tedy ústavní soud při predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného soudu. Pokiaľ teda ide o namietaný zásah do základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ústavní soud uzatvára, že rozsudok krajského soudu je vnútorne logický, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného soudu, rešpektuje zákonné požiadavky na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), nie je arbitrárny a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo krajský soud rozsudok okresného soudu vo veci samej ako vecne správny potvrdil. Inak povedané, v sťažnosti absentuje ústavno-právny rozmer. V súvislosti s prejavom nespokojnosti s namietaným rozsudkom krajského soudu ústavní soud konštatuje, že obsahom práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie soudu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup soudu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. V opačnom prípade nemá ústavní soud dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Vzhľadom na uvedené ústavní soud sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Nezistil totiž možnosť porušenia označených práv sťažovateľa, ktorej realita by mohol bližšie posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

16. Rovnako, ako nedôvodná argumentácia sťažovateľa týkajúca sa nedostatkov riadneho odôvodnenia rozsudku krajského soudu, neobstojí ani námietka týkajúca sa rozhodnutia o odvolaní bez nariadenia pojednávania. Podľa § 214 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase rozhodovania krajského soudu na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho soudu pojednávanie vždy, ak a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b) soud prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Sťažovateľ v sťažnosti tvrdil, že mu krajský soud neumožnil predniesť na pojednávaní aj ďalšie prípadné nové dôkazy. Sťažovateľ však v sťažnosti nekonkretizoval žiadne nové dôkazy, ktoré prípadne chcel predložiť krajskému soudu na pojednávaní, v dôsledku čoho sa

táto námietka javí ako účelová a abstraktná. Tak ústava, ako aj dohovor však chránia práva konkrétne a účinné, teda nie práva teoretické a iluzórne (m. m. I. ÚS 5/02). Ústavný súd takto poskytuje ochranu porušeným právam v prípade, ak sú tieto konkrétne a reálne, a nie v prípade, ak majú iba teoretický význam. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že neúplný apelačný systém umožňuje v odvolacom konaní iba výrazne obmedzené uplatňovanie takých skutočností a dôkazov, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa (§ 205a Občianskeho súdneho poriadku).

17. Ako z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, dôkazy, z ktorých okresný súd vychádzal, boli pre náležité zistenie skutkového stavu postačujúce a sťažovateľ ani v sťažnosti podanej ústavnému súdu neuviedol žiaden konkrétny dôkaz, ktorý za podmienok uvedených v § 205a Občianskeho súdneho poriadku mohol byť použitý ako spôsobilý odvolací dôvod, a preto mal byť vykonaný na pojednávaní odvolacieho súdu podľa § 214 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku. Aj v tejto časti bola preto sťažnosť vyhodnotená ako zjavne neopodstatnená.

18. Len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že údaje katastra nehnuteľností sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak [§ 70 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov], a ako také ich v konaní hodnotí aj všeobecný súd. Sťažovateľ ako v konaní pred všeobecnými súdmi, tak aj v sťažnosti doručenej ústavnému súdu opakovane spochybňoval vlastnícke právo žalobcu (resp. ostatných vlastníkov bytov v bytovom dome) k predmetným priestorom, ako však krajský súd správne uzavrel, sťažovateľ zostal v tomto smere iba v rovine tvrdení bez toho, aby tieto akýmkoľvek právne relevantným spôsobom preukázal. Sťažovateľ netvrdil ani nepreukázal, že by sa ochrany svojho práva (vlastníckeho, prípadne užívacieho) k predmetným priestorom domáhal, napr. určovacou žalobou, z uvedeného dôvodu sa taktiež javí, že až do podania sťažnosti ústavnému súdu bol pri ochrane svojich tvrdených práv pasívny, čo nezodpovedá prístupu v zmysle zásady „vigilantibus iuris“, teda bdelym patrí právo alebo nech si každý stráži svoje práva.

19. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (návrh na zrušenie rozsudkov všeobecných súdov, vrátenie vecí na ďalšie konanie, primerané finančné zadosťučinenie, náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o navrhovanom odklade vykonateľnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2012